

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	9
Предговор към второто издание	10
Използвани съкращения	11
Указател на съдебната практика	13

Първа глава

ПОНЯТИЕ ЗА ПРАВО НА ЕС. ПРАВНА СИСТЕМА

И ПРИНЦИПИ НА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВОТО НА ЕС	19
1. Правото на ЕС като обективен правопорядък	19
2. Правна система на ЕС. Основни принципи на изграждане на правната система на ЕС	21
3. Принципи на прилагане на правото на ЕС на територията на държавите членки	23
3.1. Принцип на върховенството (примата) на правото на ЕС	24
3.2. Директен ефект	28
3.3. Отговорност на държавите членки за нарушения на правото на ЕС	31

Втора глава

ИЗТОЧНИЦИ НА ПРАВОТО НА ЕС

33	
1. Първично право на ЕС	33
1.1. Договор за функционирането на ЕС. Договор за Европейски съюз	36
1.2. Развитие на първичното право на ЕС	37
2. Общи (основни) правни принципи на ЕС	39
3. Международни източници на правото на ЕС	40
4. Производно (вторично) право на ЕС	42
4.1. Понятие за производно право	42
4.2. Регламент	43
4.3. Директива	45
4.4. Решение	49
4.5. Препоръки и становища	49
4.6. Формални изисквания и влизане в сила на актовете на производното право	50
5. Практика на Съда на ЕС	52

Трета глава

ПРАВОСУБЕКТНОСТ И КОМПЕТЕНТНОСТ НА ЕС.

ПРИЕМАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ	54
1. Правосубектност на ЕС	54
2. Компетентност на ЕС	55
2.1. Принцип на предоставената компетентност	56
2.2. Определяне на компетентността на ЕС	57
2.3. Категории компетентност на ЕС	58
2.3.1. Изключителна компетентност на ЕС	59
2.3.2. Споделена компетентност на ЕС	60
2.3.3. Допълваща компетентност на ЕС	62
3. Процедури по приемане на законодателни актове	63
3.1. Обикновена законодателна процедура	64
3.2. Процедура по приемане на бюджета на ЕС	65
3.3. Специални процедури	67
3.4. Упражняване на нормотворчески правомощия от Европейската комисия	68

Четвърта глава

ИНСТИТУЦИИ НА ЕС	71
1. Европейски парламент	73
1.1. Състав и вътрешна организация на Европейския парламент	73
1.2. Правомощия на Европейския парламент	77
2. Европейски съвет	79
2.1. Състав и вътрешна организация на Европейския съвет	79
2.2. Правомощия на Европейския съвет	81
3. Съвет	83
3.1. Състав и вътрешна организация на Съвета	83
3.2. Правомощия на Съвета	88
4. Европейска комисия	90
4.1. Състав, конституиране и вътрешна организация на ЕК	91
4.2. Правомощия на Европейската комисия	94
4.2.1. Правомощия на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност (ВП)	96

5. Съд на Европейския съюз	97
5.1. Структура, състав и вътрешна организация на Съда на ЕС	98
5.2. Компетентност на Съда на ЕС	101
6. Европейска централна банка.....	104
7. Сметна палата.....	106
7.1. Състав, конституиране и вътрешна организация на Сметната палата	106
7.2. Правомощия на Сметната палата	108
8. Консултативни органи на ЕС	110
9. Европейска инвестиционна банка	113

Пета глава

ГРАЖДАНСТВО НА ЕС. ОСНОВНИ ПРАВА

НА ГРАЖДАНИТЕ	116
1. Възникване и обща характеристика на гражданството на ЕС	116
2. Съдържание на гражданството на ЕС	119
2.1. Право на свободно движение и право на пребиваване.....	120
2.2. Избирателни права	125
2.3. Право на дипломатическа и консулска закрила	129
2.4. Право на петиции	131
2.5. Право на жалби до Европейския омбудсман	132
2.6. Право на добра администрация	134
2.7. Право на гражданска инициатива	134
3. Основни права. Харта на основните права на ЕС.....	136

Шеста глава

ПРОИЗВОДСТВА ПРЕД СЪДА НА ЕС.....

1. Обща характеристика и фази на производствата пред СЕС	140
2. Преки (спорни) производства	143
2.1. Иск за установяване на неизпълнение на задължения (иск за установяване на нарушение на държава членка) и иск за налагане на парична санкция на държава членка	143
2.2. Жалба за отмяна на незаконосъобразни актове	147
2.3. Иск за установяване на неправомерно бездействие	150
2.4. Иск за обезщетение на вреди	152
2.5. Иск по силата на арбитражни клаузи на основание на сключени от ЕС договори	154

3. Безспорни производства.....	155
3.1. Производство по постановяване на предварително заключение (преюдициално производство)	155
3.2. Производство относно съвместимостта на споразумения с правото на ЕС	159

Седма глава

ВЪТРЕШЕН ПАЗАР	161
1. Обща характеристика на вътрешния пазар на ЕС.....	161
2. Компетентност на ЕС за сближаване на законодателствата на държавите членки в областта на вътрешния пазар	163
3. Свободно движение на стоки.....	166
3.1. Забрана на митата и мерките с еквивалентен ефект.....	166
3.2. Забрана за количествени ограничения.....	169
3.3. Забрана за дискриминационно данъчно третиране	173
3.4. Задължение на държавите да осигурят свободното движение на стоки	176
3.5. Изключения	176
4. Свободно движение на хора.....	178
4.1. Свободно движение на работници	179
4.2. Свобода на установяване. Дружествено право	186
5. Свободно предоставяне на услуги.....	191
6. Свободно движение на капитали и плащания.....	196
7. Европейски права на интелектуална собственост	200

Осма глава

ОБЩИ ПРАВИЛА ОТНОСНО КОНКУРЕНЦИЯТА	203
1. Правила, приложими по отношение на предприятията	204
1.1. Забрана на картелните споразумения	205
1.2. Забрана за злоупотреба с господстващо положение.....	219

Девета глава

ПРОСТРАНСТВО НА СВОБОДА, СИГУРНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ	225
1. Контрол по границите, убежище и имиграция.....	225
1.1. Контрол по границите. Шенгенско пространство	225
1.2. Убежище и имиграция.....	229
2. Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси	231

2.1. Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела.....	231
2.2. Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по брачни дела и дела, свързани с родителска отговорност	233
2.3. Приложимо право към договорни и към извъндоговорни задължения	234
2.4. Достъп до правосъдие и трансгранично съдебно сътрудничество	236
3. Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси	237
3.1. Сближаване на правилата в областта на наказателното производство	239
3.2. Мерки в областта на противодействието на тежката престъпност с трансгранично значение	240
3.3. Европейска прокуратура	243
4. Полицейско сътрудничество	244

Десета глава

ПРАВНА ОСНОВА НА ВЪТРЕШНИТЕ ПОЛИТИКИ НА ЕС	247
1. Правна основа на общата селскостопанска политика	247
2. Правна основа на общата транспортна политика	249
2.1. Железопътен транспорт.....	250
2.2. Автомобилен транспорт	251
2.3. Въздушен транспорт.....	254
2.4. Морски и вътрешен воден транспорт.....	257
3. Правна основа на икономическата и паричната политика.....	258
4. Правна основа на социалната политика и на политиката по заетостта.....	261
5. Правна основа на политиката в областта на околната среда	265
5.1. Борба с климатичните промени	267
5.2. Опазване на биологичното разнообразие	268
5.3. Опазване на водните ресурси	268
5.4. Опазване на атмосферния въздух.....	269
5.5. Отпадъци	270
6. Правна основа на политиката в областта на енергетиката.....	272

Единадесета глава

ПРАВНА ОСНОВА НА ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА ЕС	275
1. Обща външна политика и политика на сигурност и обща политика за сигурност и отбрана	276
1.1. Обща външна политика и политика на сигурност	276
1.2. Обща политика за сигурност и отбрана.....	278
2. Обща търговска политика	280
3. Сътрудничество за развитие и хуманитарна помощ.....	283
3.1. Сътрудничество за развитие	283
3.2. Хуманитарна помощ	285
4. Ограничителни мерки.....	286
ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ЕС. ВАЖНИ ДАТИ	289
ДЕКЛАРАЦИЯ НА РОБЕР ШУМАН, 9 МАЙ 1950 г.	293
ЛИТЕРАТУРА	297